

086/1 VINGELVA

FYLKE: Sogn og Fjordane
Kommune: Bremanger

Nedbørfelt: 11 km²
Toppunkt: 940 moh.
Utløpspunkt: 0 moh.
Marin grense: 20 moh.
Kraftpotensial: 13 GWh (11 GWh)
SP-kategori: -
Økonomiklasse: 6 (2)
Naturgeogr. region: 37d, 38c

Vingelva ligger i ytre fjordstrøk i Nordfjord. Elva munner ut i sjøen på sørøstsiden av Frøysjøen.

Klimaet i vassdraget er kjølig med sterkt humide forhold. Nedbør kommer overveiende fra nordvest.

Nedbørfeltet er preget av bratt relieff og store høydeintervaller. Fra elvas utløp stiger terrenget bratt opp ca 350 meter. Elva går i store fosser og slør nedover berget, avbrutt av kortere rolige strekninger der bergets lagdeling og form utgjør terrasser. Kontrasten er stor til dalføret innenfor, der elva flyter stille over små myrdrag og mellom furumoer. Mellom små høyder og knauser ligger en rekke små vann og tjern. De nordøstlige og sørøstlige delene av nedbørfeltet utgjøres av snaufjell. Vingekvarven er høyest.

Berggrunnen består hovedsakelig av devonske bergarter, for det meste konglomerater og sandsteiner. Lisiden ned mot utløpet i sjøen domineres av kystlynghei. Store deler av de vassdragsnære områdene domineres av furu, men langs bekker og fuktige sig forekommer en frodig skogtype hvor bjørk dominerer. Store deler av nedbørfeltet ligger over skoggrensen, og på de sterkt eksponerte rabbene er det en lav vegetasjon av bl.a. einer og lyngarter.

Nedbørfeltet er nesten uten tekniske inngrep. Kun nedre deler av vassdraget er noe kulturpåvirket. Noe gran er plantet. Nedre del av elva er noe forbygd. Ved utløpet ligger det et gårdsbruk med et lite kraftverk som forsyner gårdsbruket med elektrisk strøm.

Naturfaglige verdier

Naturfaglig er vassdraget representativt for de ytre skogbevokste områdene i Nordfjord. Det har stor typeverdi som et lite kystvassdrag. Hele nedbørfeltet er nesten uten tekniske inngrep og egnet som et referansevassdrag for de ytre kystområder. Det er ikke vernet vassdrag tidligere i ytre strøk av fylket. Vassdraget har ellers naturfaglige verdier og har vært foreslått vernet etter natuvernloven.

Geofag

Lagene i berggrunnen (fra devon) ligger i tydelige skråstilte terrasser, og i Søndre Kovevatn kommer de opp som en langstrakt rygg og danner ei øy. Øst for Nordre Kovevatn går terrassene over i en steil vegg som danner en brå slutt på dalføret. I sørvest og nordøst er overgangen til snaufjellet slakere og mer gradvis.

Stor verneverdi ***

Botanikk

Opp fra sjøen er det kystlynghei, dominert av røsslyng og blåtopp og med spredt trevegetasjon. Ved Vingesetra blir bjørk og furu skogdannende og feltsjiktet lyngdominert. Langs bekker og sig på frisk og fuktig grunn dominerer bjørkeskog som i nedre deler er artsrik og frodig. I fjellet er sørhellinga ned mot tjernene kledd med bjørkekratt. Ved Gaddeskogvatnet ligger det et myrområde med spredte bjørkekratt. I den skogkledd delen av vassdraget i områdene rundt vannene, er den glisne, noe fuktige

furuskogen med lyngdominert undervegetasjon, mest framtreddende.

Meget stor verneverdi ****

Landfauna

I vassdraget er det registrert ca 25 fuglearter. Enkelte lavalpine elementer som lirype, heilo og blåstrupe inngår i nedbørfeltets fuglefauna, som ellers domineres av skogsarter. Storlom skal ha hekket. Kongeørn er observert.

Stor verneverdi ***

Vannfauna

Vannene er svakt sure, noe humuspåvirket og med en kjemi som viser at de blir influert av salter fra havet. Innsjøene er både kjemisk og faunistisk karakteristiske for næringsfattige vestlandsinnsjøer. Hele vassdraget er et egnet typevassdrag for de ytre strøk av Nordfjord.

Vassdraget har flere vann med ørretbestander av ukjent status. I Vingelva er ørretbestanden trolig noe tett.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

Ved gården Vingelven er det gjort steinalderfunn og her ligger et helleristningsfelt med bl.a. 25 dyrefigurer. På Fura er det også en helleristningsfigur. Området må sees i sammenheng med det nærliggende helleristningsfeltet i Vingen, et av de største i Nord-Europa. Feltet har ca 1.500 figurer av ulike slag, bl.a. dyr, mennesker og geometriske figurer. Hjorten er det mest framtreddende motivet. Bildene er trolig laget av veidefolk over en lengre periode i yngre steinalder. Helleristningene ligger innen Vingen landskapsvernområde som grenser til og delvis ligger innenfor nedbørfeltet. I Vingen er det også tre steinalderboplasser, en av dem fra slutten av eldre steinalder.

Gårdene Vingen og Vingelven ble ryddet på 1600- og 1700-tallet. Det ble drevet tjærebrenning i stor stil i området på 1700-tallet. Sterkt begrenset innmarksareal gjorde at husmennene i Vingen måtte bruke store flate steiner til "potetåkre", det finnes ennå rester etter de murte steinkantene som holdt jorda på plass. En kan fortsatt se engstykker og rydningsrøyser på gårdsområdene. Vingen ble fraflyttet i 1939. Her er et steinnaust og et stabbur og en rekke murer og tufter. I fjellet ligger setrer, til dels med bevarte sel. Seterveien til Vingesetra er oppmurt og bearbeidet.

Området Vingen/Vingelven er svært rikt på kulturminner som dekker et meget langt tidsrom. Kulturminner og kulturlandskap har store opplevelsesverdier og kunnskapsverdier i lokal og regional sammenheng, de sjeldne helleristningsfeltene i Vingen også i landssammenheng. Forbindelsen mellom helleristningene, de øvrige kulturminnene og den lokale hjortestammen er en svært verdifull sammenkobling mellom kulturminner og naturmiljø. Denne urørte helheten har et stort potensial for forskning omkring bl.a. økonomi og religion i steinalderen.

Meget stor verneverdi ****

Friluftstinteresser

De landskapsestetiske kvalitetene i nedbørfeltet er store. Området er velegnet for tradisjonelt friluftsliv. De mange avgrensede landskapsrommene gjør at nedbørfeltet tåler flere brukere uten at disse vil miste følelsen av "villmark". Den begrensende faktor for friluftslivsutøvelse er tilgjengeligheten.

Meget stor verdi ****

Landbruksinteresser

Det ene gårdsbruket i nedbørfeltet har et jordbruksareal på 42 da, og sau og geit er driftsformen.

Skogsmarka går opp til 400 moh.

Liten verdi *

Kraftressurser

Kraftressursene i Vingelva kan utnyttes ved å bygge ut fallet mellom ca kote 340 i elva nedstrøms Gaddeskogvatn og fjorden. Avløpet fra Tjørnavatn kan overføres til Gaddeskogvatn og begge reguleres ca 5 m. Prosjektet kan gi ca 13 GWh meget dyr kraft. Alternativt kan vannet overføres til Svelgen og utnyttes i eksisterende Svelgen I kraftverk. Dette kan gi ca 11 GWh billig ny kraft. Ingen av prosjektene er vurdert i Samlet plan.